

การโพสต์ข้อความที่เข้าข่ายหมิ่นประมาท

พิสิฐ กาญจนะรังคะ*
ชนิสรา ชูประดิษฐ์**

๑. ความเบื้องต้น

“ชื่อเสียงและเกียรติคุณ” หากบุคคลใดถูกกระทำให้เสื่อมเสียแล้วก็อาจส่งผลให้บุคคลนั้นกลายเป็นที่น่ารังเกียจในสังคมไม่มีใครอยากคบหาสมาคม รวมถึงอาจทำให้วงศ์ตระกูลต้องได้รับความอับอาย^๑

ฉะนั้นกฎหมายจึงต้องคุ้มครองชื่อเสียงและเกียรติคุณ โดยบัญญัติให้การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง เป็นความผิดอาญาที่ต้องถูกลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือบัญญัติให้การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี เป็นการกระทำละเมิดที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

๒. การใส่ความผู้อื่น

คดีอาญาเรื่องหนึ่ง : โจทก์รับราชการครูที่โรงเรียน ก จำเลยรับราชการที่โรงเรียน ข ซึ่งมีโจทก์เป็นผู้อำนวยการ เย็นวันเกิดเหตุโจทก์ไปรอสามโจทก์ซึ่งประชุมครูอยู่ที่โรงเรียน ข เมื่อประชุมเสร็จจำเลยออกจากห้องประชุม โจทก์เข้าไปพูดคุยกับจำเลยเรื่องเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ที่โจทก์ยืมจากจำเลย แล้วเกิดการโต้เถียงกัน โจทก์อ้างว่าได้ชำระหนี้ให้จำเลยแล้วโดยการโอนเงินผ่านธนาคาร แต่จำเลยไม่เชื่อและพูดว่า เหตุใดจึงไม่นำเงินสดมาคืน เพราะ

*นิติกรชำนาญการพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** นิติกรปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^๑พิสิษฐ์ วงศ์เจริญธนา, “ความรับผิดทางอาญาฐานหมิ่นประมาทที่กระทำต่อบุคคลสาธารณะในแวดวงการเมือง การปกครองและระบบราชการ”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา, (คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๒ หน้า ๑๐.

ตอนยืมก็รับเงินสดไป มิ่งโงงๆ จำเลยพูดในขณะที่สามโจทก์ นาง ค และนางสาว ง ครูโรงเรียน ข อยู่ด้วยสามโจทก์ดำจำเลยว่า อีตอแหล อีเหี้ย อีสัตว์และคำหยาบคายอีกหลายคำ

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖^๒

ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาโดยคำพิพากษาที่ ๑๑๙๙/๒๕๕๗ วินิจฉัยว่าปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยมีว่า จำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่าตามข้อเท็จจริงโจทก์และจำเลยทะเลาะโต้เถียงกันด้วยความโกรธ ต่างคนต่างว่าซึ่งกันและกัน คำว่า มิ่งโงงๆ เป็นคำโต้ตอบโจทก์เนื่องจากจำเลยไม่เชื่อว่าโจทก์ชำระหนี้ให้จำเลยแล้วโดยการโอนเงินผ่านธนาคาร จะถือว่าจำเลยเจตนาใส่ความโจทก์อันจะเข้าลักษณะความผิดฐานหมิ่นประมาทไม่ได้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖และไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการกระทำของจำเลยเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ (๑) หรือไม่ต่อไป

พิพากษากลับ ให้อยากฟ้อง

^๒ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ บัญญัติว่า

“ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๓. บทสรุป

คำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้ ศาลยกฟ้องเนื่องจากเห็นว่าจำเลยขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบภายในของความผิดอาญาเท่ากับว่าการกระทำของจำเลยครบองค์ประกอบภายนอกแล้ว ดังนั้น คำว่า “มึงโกงกู” จึงเป็นถ้อยคำใส่ความให้ร้ายผู้อื่น

แต่หากเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นการโพสต์ข้อความพาดพิงถึงบุคคลอื่นบนเฟซบุ๊ก เช่น นาง ก โพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊กว่า “นาง ข โกงกู”^๓ ต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาใส่ความโจทก์ต่อบุคคลที่สาม มีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และเมื่อเป็นการโพสต์ข้อความบนเฟซบุ๊กจึงมีความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา ๓๒๘^๔

หากข้อความดังกล่าวเป็นเท็จ ก็ต้องรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓^๕

^๓ คำกล่าวที่เป็นหมิ่นประมาทตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ได้แก่ การยืนยันข้อเท็จจริงถึงความประพฤติชั่วหรือทุจริต เช่น กล่าวหาเขาในทางชู้สาวว่า “หญิงเป็นเมียน้อยชาย” “ไอ้เสียบ้ากาม” กล่าวหา “ผู้ว่าราชการจังหวัดประพฤติอย่างคนไร้ศีลธรรม มีส่วนพัวพันเป็นผู้จ้างคนฆ่านักข่าว ใช้อำนาจในทางที่ผิด” เป็นต้น

ส่วนข้อความที่ไม่เป็นหมิ่นประมาทได้แก่ ข้อความที่ไม่ได้ยืนยันข้อเท็จจริง เช่น “อ้ายครูชาติหมาสอนให้เด็กชกต่อยกัน” “บั๊กคมเป็นตำรวจหมา ๆ บรูจกอิหยัง” เป็นคำไม่สุภาพ แต่ไม่ทำให้เข้าใจว่าเป็นตำรวจเลวหรือไม่มีความรับผิดชอบ

^๔ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ บัญญัติว่า

“ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓ บัญญัติว่า

“ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของ

มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔^๖ ด้วย

ดังนั้นโปรดระวังสำนึกก่อนโพสต์ข้อความพาดพิงถึงบุคคลอื่นบนเฟซบุ๊ก ว่าข้อความนั้นเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงถึงความประพฤติชั่วหรือทุจริตหรือไม่ เช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้ คำว่า “โกง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ใช้อุบายหรือเล่ห์เหลี่ยมหลอกลวง ถ้อยคำว่า “มึงโกงกู” จึงเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงถึงความประพฤติชั่ว เป็นการใส่ความผู้อื่นโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังเป็นหมิ่นประมาท

นอกจากนี้ การใส่ความผู้อื่นอาจทำให้เกิดการโต้ตอบกันไปมาบนเฟซบุ๊กซึ่งกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของหน่วยงาน เพราะข้อความบนเฟซบุ๊กสามารถแพร่ไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว

เขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้คำสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนไม่”

^๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน”